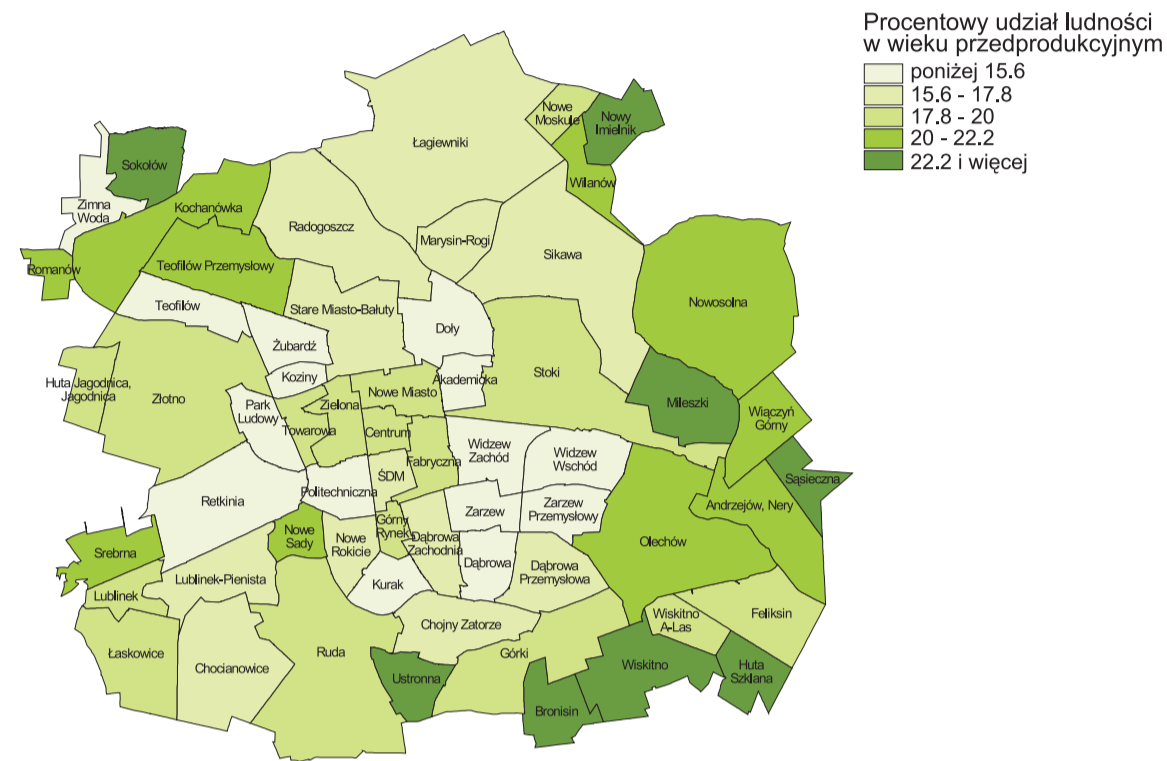

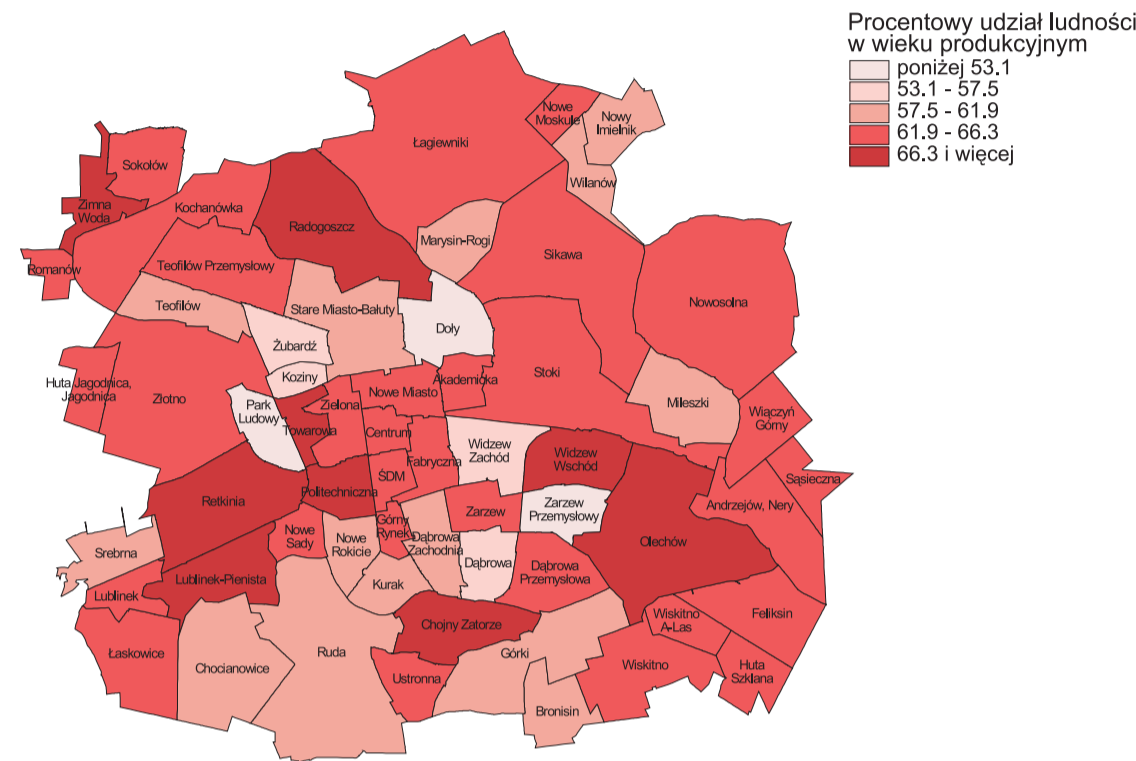
Struktura demograficzna ludności

STRUKTURA LUDNOŚCI WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU

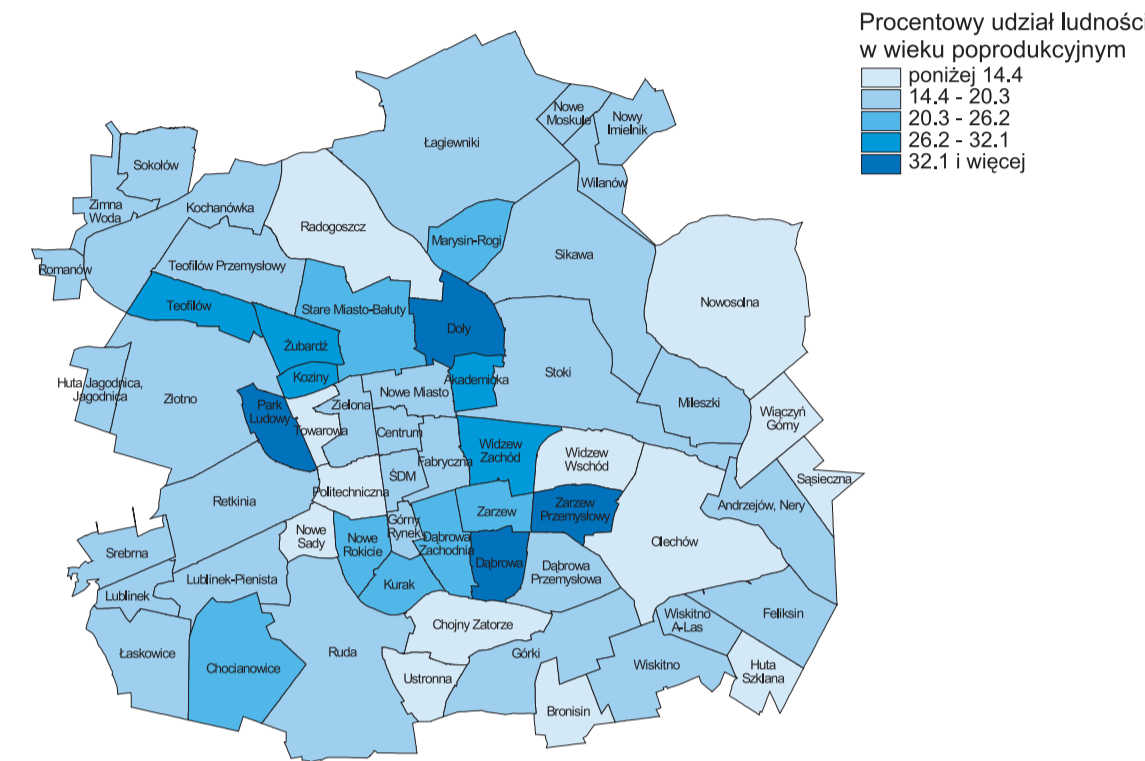
1. WIEK PRZEDPRODUKCYJNY

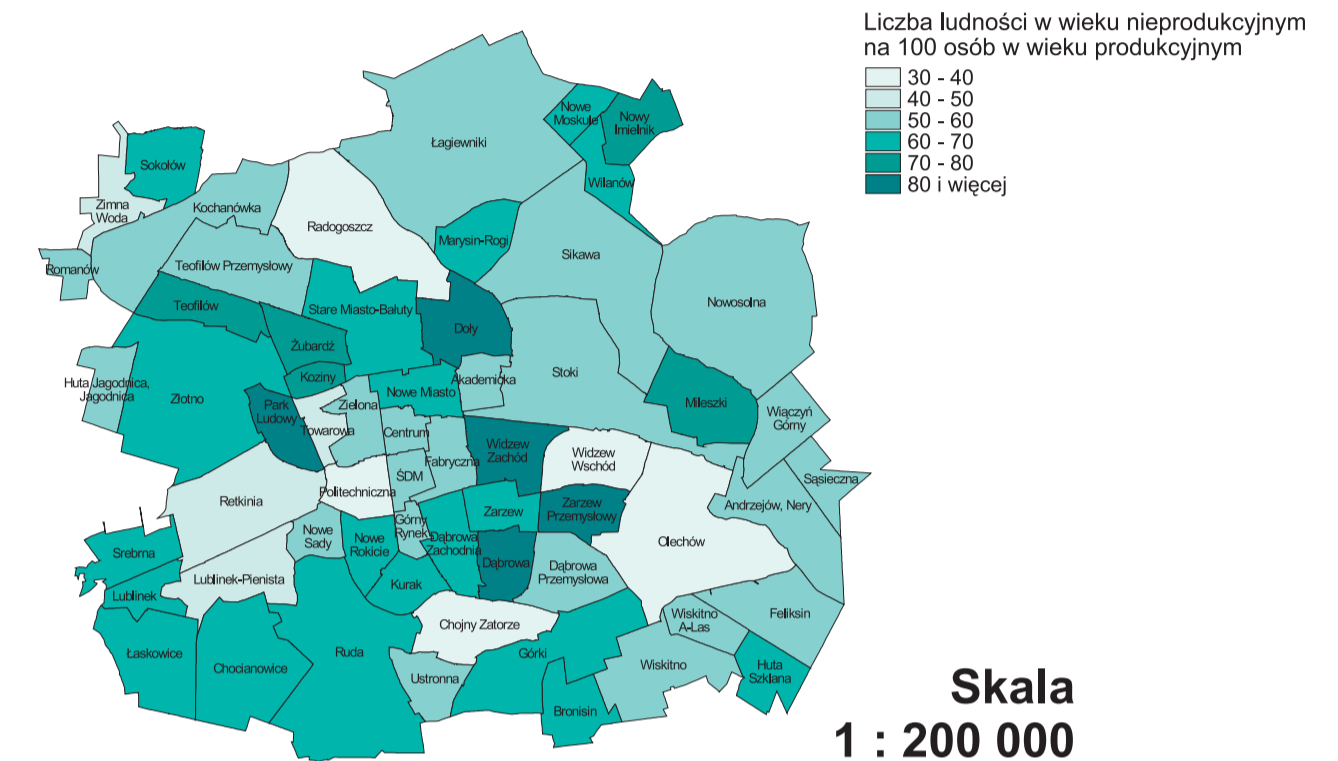
2. WIEK PRODUKCYJNY

3. WIEK POPRODUKCYJNY

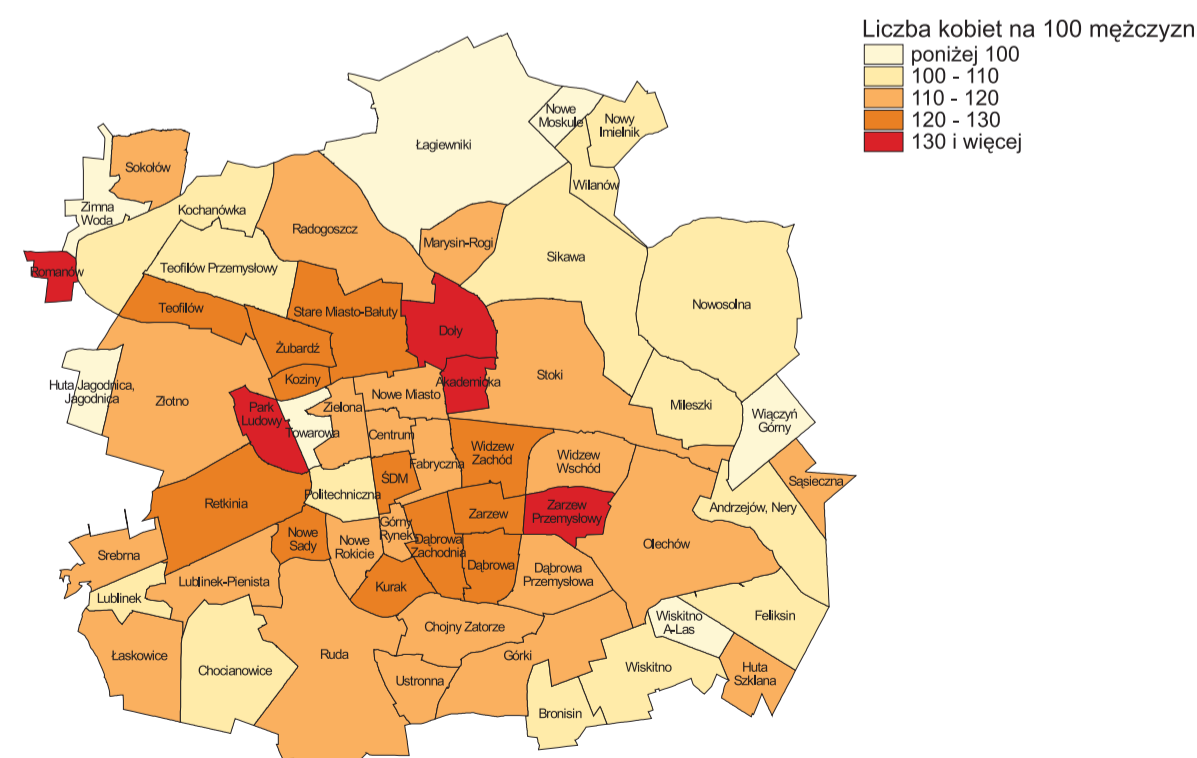

4. WSPÓŁCZYNNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO

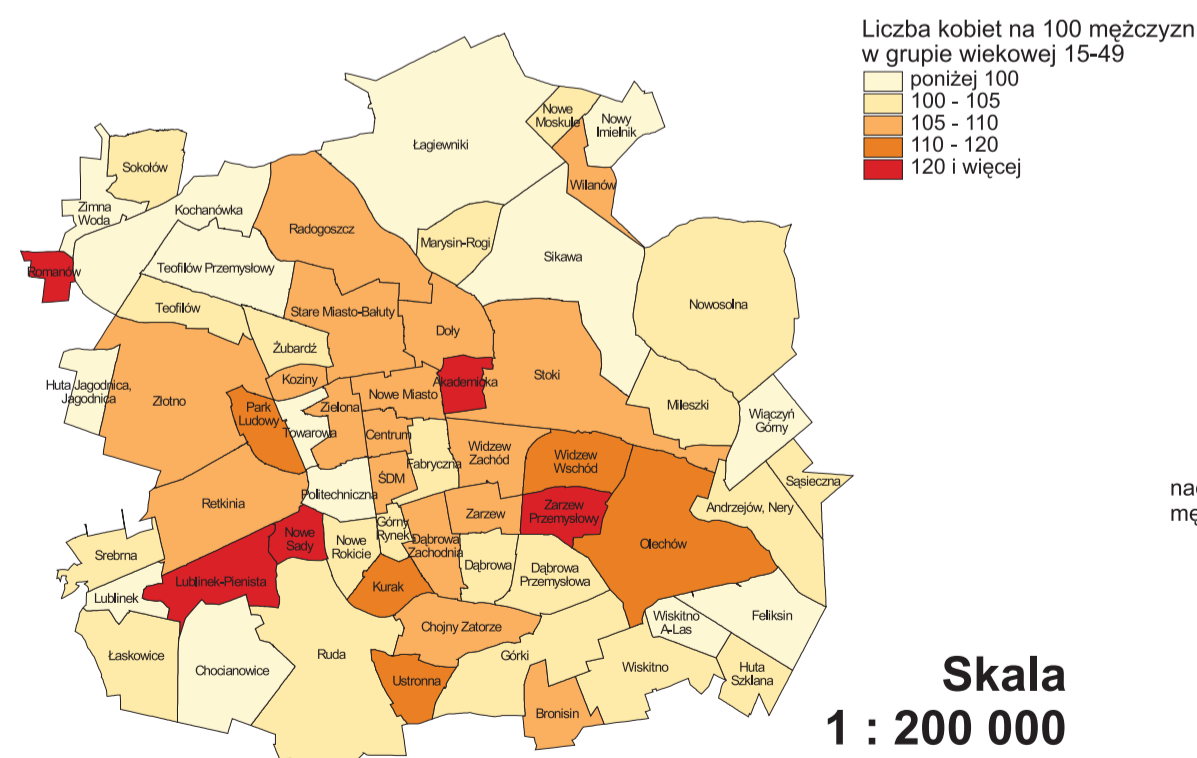

FEMINIZACJA LUDNOŚCI

5. OGÓŁEM

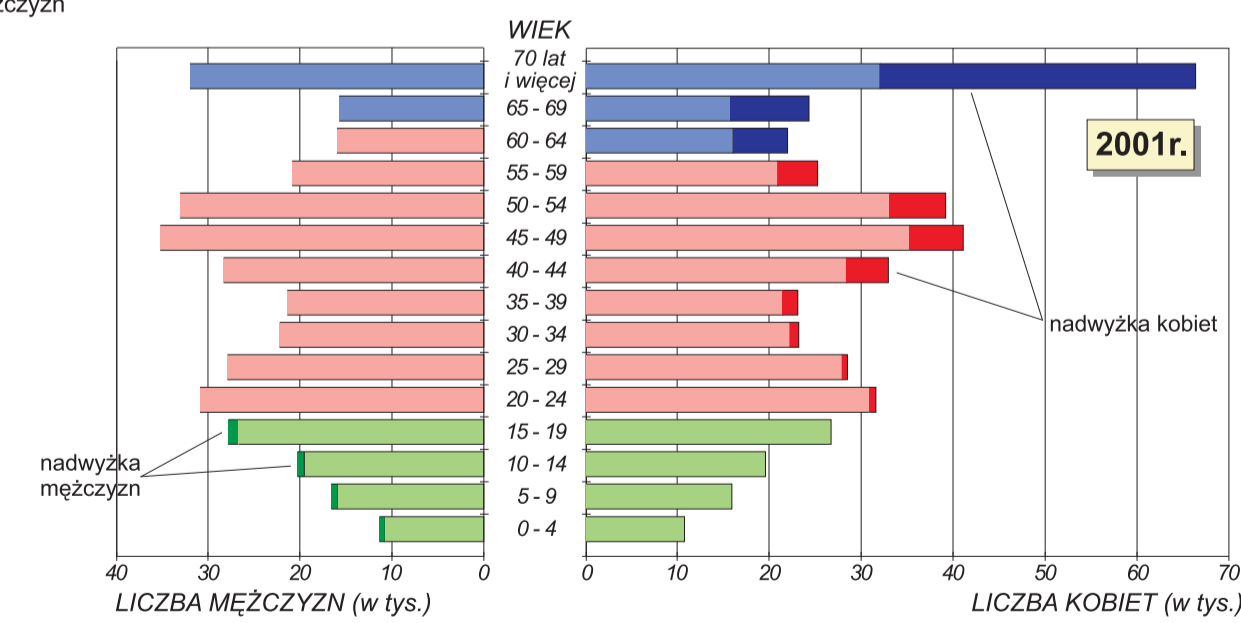

6. W WIEKU ROZRODCYJM

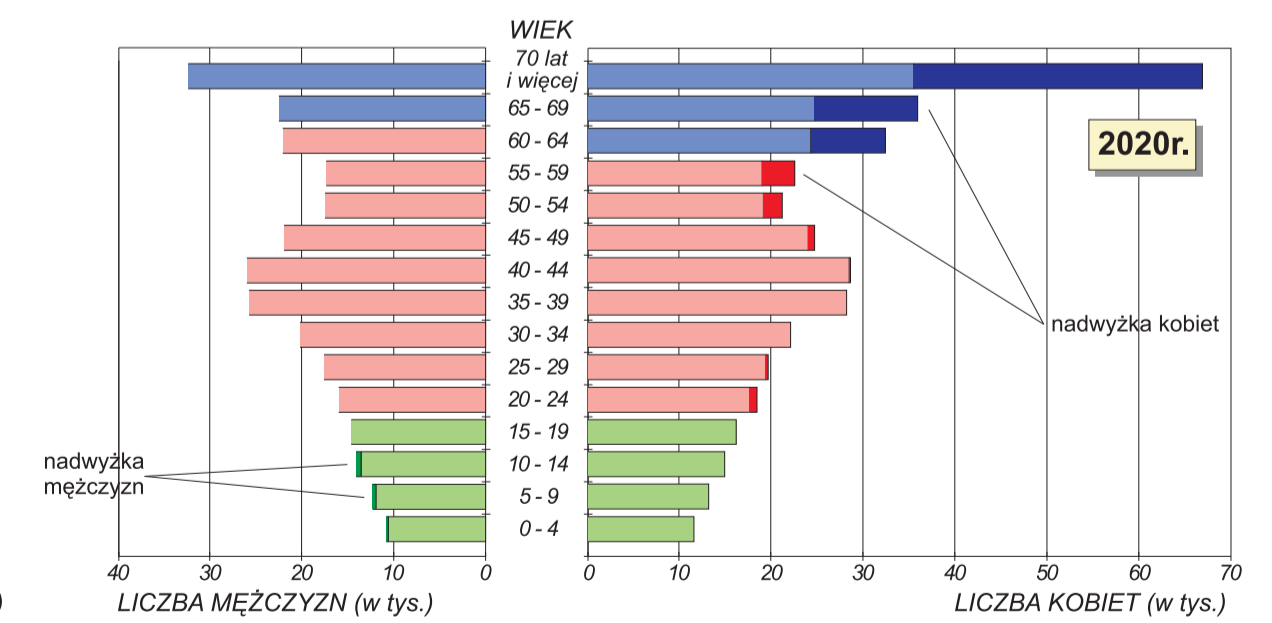

PIRAMIDY WIEKU LUDNOŚCI

ROK 2001

PROGNOZA NA ROK 2020

LUDNOŚĆ W WIEKU: PRZEDPRODUKCYJNYM (green), PRODUKCYJNYM (red), POPRODUKCYJNYM (blue)

ATLAS MIASTA ŁODZI

Plansza XV: Struktura demograficzna ludności

Michalski Wojciech, Nowakowska Barbara, Szafrńska Ewa

Wzrost liczby ludności w Łodzi w latach 1950-2000

W Łodzi w ostatniej dekadzie XX stulecia wystąpiły niekorzystne tendencje zmian w strukturze ludności według wieku. Odnotowano systematyczny ubytek liczby i udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (z 22,3% do 18,9%) oraz przyrost obu wartości (z 17,3 do 20,3%) w grupie osób w wieku poprodukcyjnym. Takie zmiany świadczą o znacznej deformacji struktury wiekowej mieszkańców i postępującym w szybkim tempie procesie starzenia się ludności.

Proces ten najsilniej dotknął tereny okalające centrum miasta oraz najstarsze osiedla mieszkaniowe (Teofilów, Zubardź, Koziny, Doły, gdzie udział osób w wieku poprodukcyjnym oscyluje wokół 30%)¹. Najmłodsze demograficznie są słabo zurbanizowane obrzeża Łodzi, przyłączone do miasta w 1988 r., o wiejskim typie struktury ludności oraz nowe i rozbudowujące się osiedla mieszkaniowe: Olechów, Ustronna, Radogoszcz i Widzew Wschód. W tych ostatnich udział osób starszych nie przekracza 11%. W centrum miasta intensywne starzenie się ludności, odnotowywane poprzednio, zostało w latach dziewięćdziesiątych zahamowane. W 2001 r. obszar ten charakteryzowały przeciętne dla miasta udziały poszczególnych grup wiekowych. Można postawić tezę o postępującej w śródmieściu Łodzi zamianie pokolenia dziadków na pokolenie wnuków (Michalski W., Nowakowska B., 2000).

Stosunkowo mało zróżnicowany jest udział ludności produkcyjnej, gdyż w połowie jednostek osiedlowych oscyluje on wokół wartości średniej (63,8%). W południowej części miasta jest od niej niższy, natomiast na terenie młodych demograficznie osiedli (Olechów, Radogoszcz, Widzew Wschód, Chojny Zatorze) przekracza 70%. Najbardziej zróżnicowane wartości omawiany wskaźnik przyjmuje w jednostkach osiedlowych okalających śródmieście.

Współczynniki obciążenia demograficznego, będące syntetycznym wyrazem struktury wieku ludności, są w Łodzi bardzo zróżnicowane. Wahają się od 33 do 90 osób w wieku nieprodukcyjnym przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym (odpowiednio Widzew Wschód i Doły), przy średniej wynoszącej 57/100. Centrum miasta wykazuje średni poziom obciążenia demograficznego, nowe osiedla mieszkaniowe niski, natomiast stare blokowiska i tereny wiejskie charakteryzują się relatywnie wysokimi wartościami tego współczynnika (70 i więcej).

Ludność Łodzi należy do najbardziej sfeminizowanych spośród dużych miast Polski. Na 100 mężczyzn przypada tu 120 kobiet. Najwyższe wartości współczynników feminizacji odnotowujemy w jednostkach osiedlowych okalających centrum oraz w starych osiedlach mieszkaniowych (Teofilów, Zubardź, Koziny, Doły). Generalnie stopień feminizacji ludności zmniejsza się od otoczenia centrum do granic miasta, gdzie znajduje się kilka jednostek typu wiejskiego wyróżniających się przewagą mężczyzn (Łagiewniki, Nowe Moskule, Wiskitno A – Las, Huta Jagodnica, Jagodnica).

Bardziej zrównoważony poziom, ale nieco mniej uporządkowany obraz przestrzenny charakteryzuje feminizację ludności w wieku 15 - 49 lat. Przy średniej dla miasta wynoszącej 107 kobiet na 100 mężczyzn współczynniki te wahają się od 78 (Łagiewniki) do 144 (Akademicka). Przeciętny poziom feminizacji tej grupy ludności wykazują jednostki położone w szeroko pojętym centrum (w ramach tzw. kolei obwodowej), nieco wyższy zaś nowe osiedla (Romanów, Lublinek + Pienista, Widzew Wschód, Olechów, Ustronna). Przewaga liczebna mężczyzn występuje w 12 jednostkach typu wiejskiego zlokalizowanych głównie w północnej części miasta.

Syntetyczny obraz stanu i przyszłości demograficznej Łodzi prezentują piramidy wieku dla 2001 i 2020 roku. W obydwu okresach ich kształt odpowiada regresywnemu typowi rozwoju ludności (Holzer J.Z., 1989). Widoczne w piramidach zmiany w strukturze ludności według wieku odzwierciedlają tzw. falowanie demograficzne, czyli przemienność niżów i wyżów urodzeń. W piramidzie obrazującej stan w 2001 roku wyraźnie widoczne są pierwszy powojenny wyż urodzeń (bardzo liczna obsada roczników 45 – 54 lata), niż urodzeń z lat sześćdziesiątych (roczniki 30 – 39 lat) oraz echo wyżu urodzeń (dzieci roczników wyzowych), które wystąpiło na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych (liczne roczniki 15 – 29, a zwłaszcza 20 – 24 lata). W piramidzie tej widoczna jest także „wyrwa” spowodowana szczególnie niskim poziomem urodzeń w okresie drugiej wojny światowej.

W roku 2020 najliczniejsza będzie obsada roczników 35 – 44 lata, a więc osób urodzonych w okresie echa wyżu demograficznego. Młodsza grupa wieku produkcyjnego to będą dzieci niżu z lat sześćdziesiątych, a podstawę piramidy stanowią będą z kolei ich dzieci. Na opisane falowanie demograficzne nałożyły się zmiana wzorca dzietności polegająca na odkładaniu przez kobiety urodzenia pierwszego dziecka na okres po zdobyciu wykształcenia oraz osiągnięciu pozycji zawodowej i materialnej.

Jeśli odnotowany w latach dziewięćdziesiątych ubytek naturalny ludności, związany przede wszystkim z obniżającą się płodnością kobiet i wzrostem natężenia umieralności spowodowanym przez starzenie się ludności oraz prawie zerowe saldo migracyjne utrzymają się w przyszłości, to Łódź w perspektywie 20 lat stracić może ponad 80 tys. mieszkańców (Nowakowska B., 1999). Oznacza to ubytek rzędu 10 % stanu z 2001 roku. Należy oczekiwać także pogłębienia się niekorzystnych tendencji zmian w strukturze mieszkańców według ekonomicznych grup wieku. Drastycznie zmniejszy się liczebność dzieci i młodzieży (niemal o 1/4), a udział tej grupy wśród mieszkańców miasta obniży się do 16%. Relatywnie mniejsze ubytki wystąpią wśród ludności produkcyjnej, której liczebność zmniejszy się o 20%, a udział spadnie do 56%. Znaczny przyrost notować natomiast będziemy w grupie ludności poprodukcyjnej, której liczba zwiększy się niemal o 22%, a udział wynosić będzie aż 28% (Kaniewicz S., Nowakowska B., 1999). Pomimo, że nie można w przestrzeni miasta wyróżnić obszarów, które proces ten dotknie znacznie bardziej niż pozostałe, to zmniejszanie się zaludnienia Łodzi będzie istotnie wpływać na gospodarkę komunalną miasta (Michalski W., Nowakowska B., 1999).

^[1] Pomijamy tu nietypowe jednostki, na terenie których zlokalizowane są domy pomocy społecznej (Park Ludowy z udziałem 73,1% osób w wieku poprodukcyjnym oraz Zarzew Przemysłowy - 80,3%), a także te gdzie mieszczą się osiedla akademickie: Akademicka, Politechniczna i Zielona

Literatura

H o l z e r J. Z., (1989), *Demografia*, PWE, Warszawa, s. 136.

K a n i e w i c z S., N o w a k o w s k a B., (1999), *Prognoza biologiczna ludności – założenia i wyniki*, [w:] M i c h a l s k i W. (red.), *Spoleczno-ekonomiczne problemy aglomeracji łódzkiej*, RCSS BRR i PTG Oddział w Łodzi, s. 113–124.

M i c h a l s k i W., N o w a k o w s k a B., (1999), *Ludność w przestrzeni miasta*, [w:] Michalski W. (red.), *Spoleczno-ekonomiczne problemy aglomeracji łódzkiej*, RCSS BRR i PTG Oddział w Łodzi, s. 20–27.

M i c h a l s k i W., N o w a k o w s k a B., (2000), *Rozmieszczenie zjawisk demograficznych w Łodzi*, [w:] W a r z y w o d a - K r u s z y Ń s k a W., G r o t o w s k a - L e d e r J., (red.), *Ryzyka transformacji systemowej na przykładzie Łodzi*, Instytut Socjologii UŁ.

N o w a k o w s k a B., (1999), *Analiza zmian w liczbie i strukturze ludności w świetle prezentowanej prognozy migracyjnej*, [w:] Michalski W., (red.), *Spoleczno-ekonomiczne problemy aglomeracji łódzkiej*, RCSS BRR i PTG Oddział w Łodzi, s. 135–144.

Ź r ó d ł a: Materiały Urzędu Statystycznego w Łodzi i Bieżącej Ewidencji Ludności PESEL – stan 1. 03. 2001 r.